

MARCUS

MARCUS

EEN VERKENNING VAN HET
AAN HEM TOEGESCHREVEN
EVANGELIE

A.E.J. Kaal

Van dezelfde schrijver:

“Brood uit de hemel”: ikonen uit het Bornholm atelier

ISBN 9789402134254

“Mijn geestelijk testament”

ISBN 9789402134650

“Gedichten over Niets”

ISBN 9789402135770

“Vliegpost”: naoorlogse brieven uit Bandoeng

ISBN 9789402134780

“De tienduizend dingen...”

ISBN 9789402150032

“DIXIT – in beginsel is er het woord”

ISBN 9789402150759

“Nabestaan”

ISBN 9789402183696

“Het leven van Nelle”

ISBN 9789402185522

“Αποκαλυψις Ιησου χριστου”

ISBN 9789402188318

“PAULUS”: een verkenning aan de hand van de
eerste brief aan de Korinthiërs

ISBN 9789402193145

“Mediteren met ikonen – van Petrus tot Paulus”

ISBN 9789402197440

Verder lezen?

“Herinneringen en gedachten – het verhaal van Ton Kaal”, opgetekend door Marie
José Laurens; deze uitgave is mogelijk gemaakt door Humanitas, Apeldoorn.

ISBN 9789402143348

?

Zou het zo kunnen zijn dat Marcus wel in Jezus geloofde, maar dat hij niet geloofde waar Jezus zelf in geloofde?

Zou het zo kunnen zijn dat Jezus, hij was toch uit het geslacht van David, zichzelf zag als de enige rechtmatige troonpretendent? En dat de troon, waar de Herodessen aanspraak op maakten, eigenlijk de troon was waar hij op moest zitten?

Zou het zo kunnen zijn dat Jezus daarom door de Herodessen werd gezien als een rebel, een vrijheidsstrijder? En dat hij daarom door Pilatus werd gekruisigd?

Als dat allemaal zo zou zijn, dan komt daaruit wel een heel ander beeld tevoorschijn van Jezus dan wij voor ogen hebben: heeft Marcus dan het beeld gecreëerd dat door de kerken wordt doorgegeven?

Waar geloofde Marcus dan in? Wat wilde hij uitdragen toen hij – niet lang na ‘de Joodse oorlog’ en het einde van de Jeruzalemse tempelcultus – zijn ‘evangelie’ schreef?

VOORAF

In de periode dat ik dienstdoend predikant was werd van mij verwacht dat ik het preekrooster volgde. De bedoeling daarvan was dat zodoende in de loop van drie jaar alle evangeliën onder de aandacht werden gebracht: je had een a-jaar, een b-jaar en een c-jaar waarin resp. het evangelie van Marcus, dat van Lucas en dat van Mattheüs in het rooster was verwerkt. Het Johannesevangelie kwam aan de orde in bijzondere perioden van het kerkelijk jaar, bijv. in de periode na het Kerstfeest, een periode die bekend staat als 'epifanie'. Het gevolg hiervan was dat er per zondag slechts een korte tekst uit zo'n evangelie werd gelezen. En uit die tekst werd dan door de predikant doorgaans één vers gekozen als preektekst. Mijn indruk was dat de meeste kerkgangers dan ook nog nooit de moeite hadden genomen om een evangelie in zijn geheel te lezen. Ook voor wie thuis in de bijbel wil lezen is er een leesrooster beschikbaar. Een vraag, die hierbij op zijn plaats is, is of daarmee wel recht wordt gedaan aan de schrijvers van de evangeliën. Per slot van rekening wilden zij hun geloof uitdragen. Daartoe hebben ze, elk op een eigen wijze, hun verhaal gedaan.

Dit boekje gaat over het evangelie van Marcus. Wat ik wil proberen is om op het spoor te komen van de overtuiging, die de schrijver wilde uitdragen. Dat lijkt me een duidelijke doelstelling. Daar wil ik onmiddellijk bij aantekenen dat het onderzoek, nodig om dit doel te

realiseren, gecompliceerd is. Met name vier factoren spelen daarbij een rol.

- I. De werkelijkheid ten tijde van Marcus was anders:
dat had onder meer te maken met het wereldbeeld; het had ook te maken met de politieke verhoudingen; en tenslotte – niet het minst belangrijk – met de positie van de schrijver binnen die wereld.
- II. Het evangelie van Marcus, zoals dat in onze bijbels staat, is niet hetzelfde als het evangelie dat Marcus schreef: in de loop van de eeuwen is het ‘verbeterd’, d.w.z. dat het is bijgeschaafd en aangepast aan ontwikkelingen binnen de theologie. Om dus te kunnen ontdekken wat Marcus wilde uitdragen dient opnieuw zichtbaar gemaakt te worden wat er zoal werd verdoezeld en toegedekt.
- III. Ook Marcus heeft gebruik gemaakt van bronnen: bij het schrijven van zijn evangelie was hij op zijn beurt aangewezen op informatie van anderen over Jezus: zelf was hij geen tijdgenoot van Jezus. Ook hij heeft zijn bronnen ‘verbeterd’, d.w.z. die naar zijn hand gezet. Door zijn teksten zorgvuldig te lezen is het soms mogelijk om een aantal aanpassingen te achterhalen. Daaruit valt heel wat te op te maken over omstandigheden waarmee de schrijver rekening moest houden.
- IV. We weten niet wie het evangelie heeft geschreven: steeds als de naam ‘Marcus’ valt lijkt het alsof

we weten wie hiermee wordt bedoeld; we dienen ons echter te realiseren dat dit evangelie pas later is toegeschreven aan een zekere 'Marcus': mogelijk om er zodoende gezag aan toe te kennen. Aanvankelijk wist men waarschijnlijk wel, wie de schrijver was: dat hoefde niet te worden vermeld. Pas later, toen dit evangelie werd uitgegeven en verspreid, was het nodig om het gezaghebbend te maken.

Dit boekje gaat dus over het evangelie van Marcus, maar verwacht niet een volledig commentaar: tal van details komen niet aan bod. De teksten, die wel aan bod komen, zijn teksten die ons kunnen helpen om ons een beeld te vormen van de persoon van de schrijver, van zijn tijd en omgeving, en van de bedoelingen van de schrijver, wie dat dan ook maar was.